VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtioneuvoston Puolustusselonteosta

PUOLUSTUSVALIOKUNTA 20.2.2025

Huomioita Puolustusselonteosta (VNPS 2024)

- Valtioneuvoston puolustusselonteossa (VNPS 2024) tarkastellaan kattavasti puolustuksen kehittämistä varauduttaessa turvallisuusympäristöstä kumpuaviin uhkiin. Selonteossa tuodaan esille laaja kirjo erilaisia puolustukseen liittyviä kehittämiskohteita.
- Puolustusselonteon aikajänne ylittää kuluvan vaalikauden ulottuen 2030-luvulle. Puolustusselonteolla ja sen toimeenpanolla varmistetaan, että Suomen puolustuskyky vastaa toimintaympäristön vaatimuksia.
- Yksityiskohtaiset rahoituspäätökset tehdään osana julkisen talouden suunnitelmien sekä talousarvioesitysten laatimista.

Poimintoja Puolustusselonteon resurssilinjauksia koskevista tavoitteista

- Maapuolustuksen uudistaminen jatkuu 2030-luvun loppuun saakka ja se edellyttää merkittävää resursointia, joka on mittaluokaltaan vähintään samaa tasoa kuin käynnissä olevat meri- ja ilmapuolustuksen strategiset hankkeet yhteensä.
- Suomi osallistuu Naton puolustussuunnitteluprosessiin sekä sisällyttää Suomelle siinä kohdennettavat suorituskykytavoitteet Puolustusvoimien kehittämisohjelmaan. Toimeenpanon aikajänne pääosin 7-19 vuotta (osassa tavoitteista aikajänne lyhyempi)
- Puolustusvoimien palkattua henkilöstöä on kasvatettava vielä 1 500 henkilötyövuodella aiemmin linjatun 500 henkilötyövuoden lisäksi kuluvalla ja seuraavalla vaalikaudella.
- Tämän ohella lisäresurssitarpeita aiheuttavat muun muassa asevelvollisuusjärjestelmän ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittäminen, varusmiesten taloudellisten etuuksien korottaminen sekä sotilastiedustelun ja TKI-toiminnan vahvistaminen.
- Suomen puolustusbudjetin vähimmäistasoksi tulee asettaa Natossa yhdessä sovittu tavoitetaso (nykyinen 2 % BKT:sta).
- Puolustusselonteossa ei ole esitetty varsinaisia kokoavia euromääräisiä arvioita kustannuksista tai niiden tarkasta ajoittumisesta (epävarmuus turvallisuusympäristöstä, toimeenpanon aikataulutus, korotuspaine Naton tavoittelemaan puolustusmenojen BKT-osuuteen).

Puolustusmenot, milj. euroa (vasen asteikko), % BKT:sta (oikea asteikko)

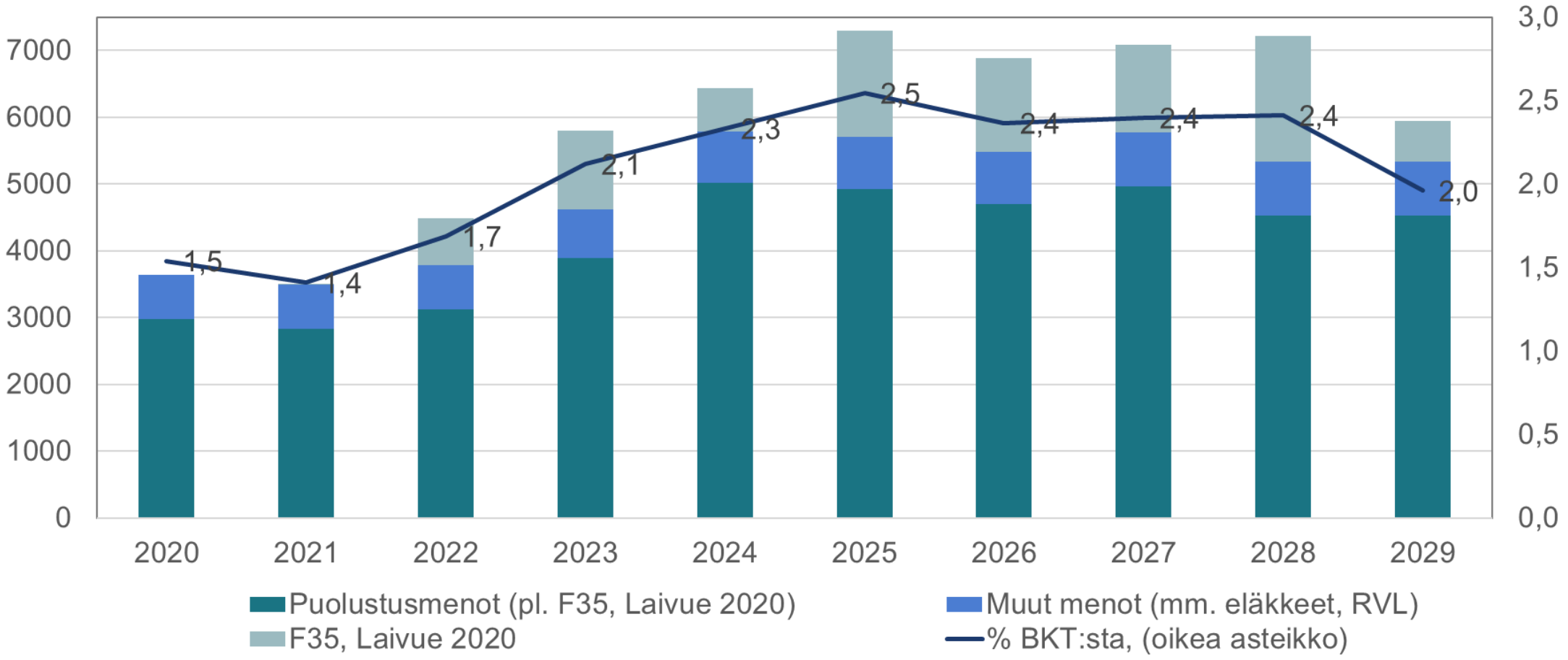

Nato-maiden puolustusmenot, % BKT:sta 2023-2024 (ennakkotieto)

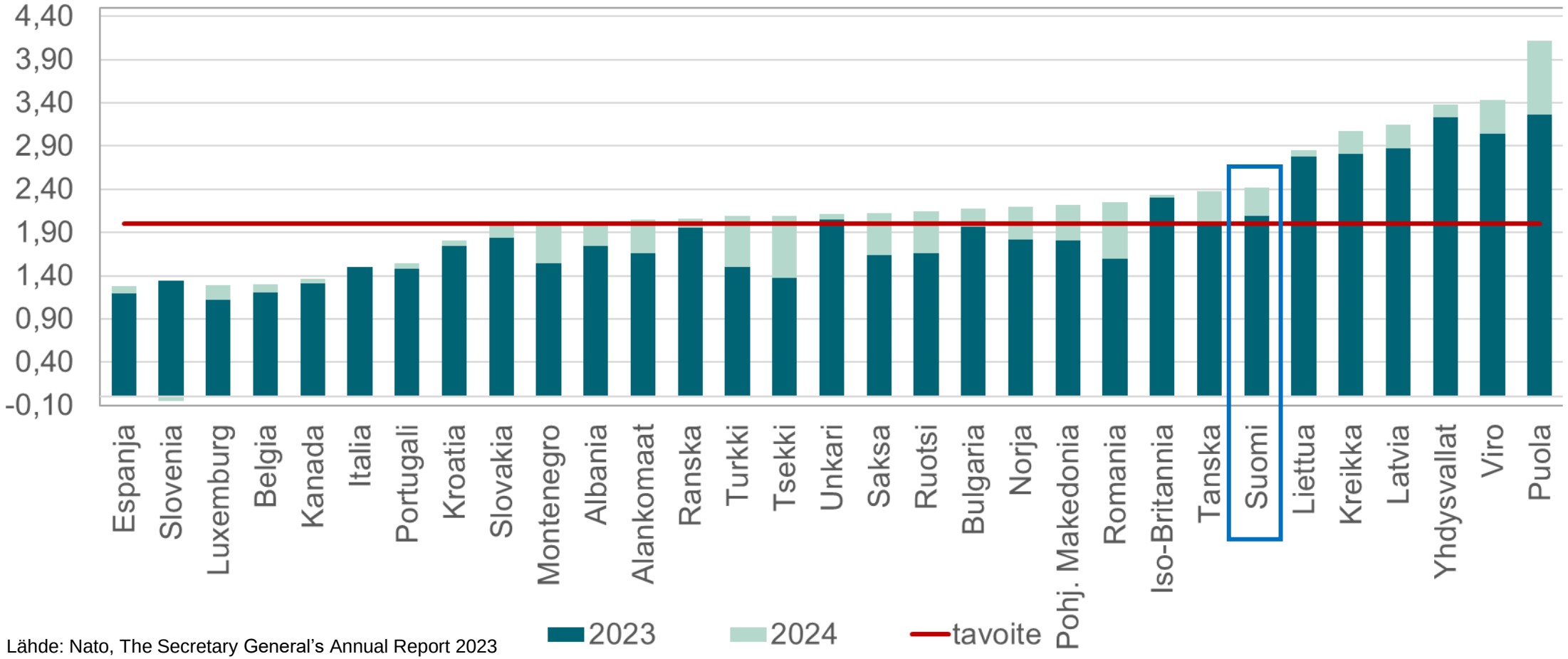

Lähde: Nato, The Secretary General's Annual Report 2023

Julkinen velka EU-maissa 2024-2026, vuoden 2024 taso ja muutos 2024-2026, % BKT:sta

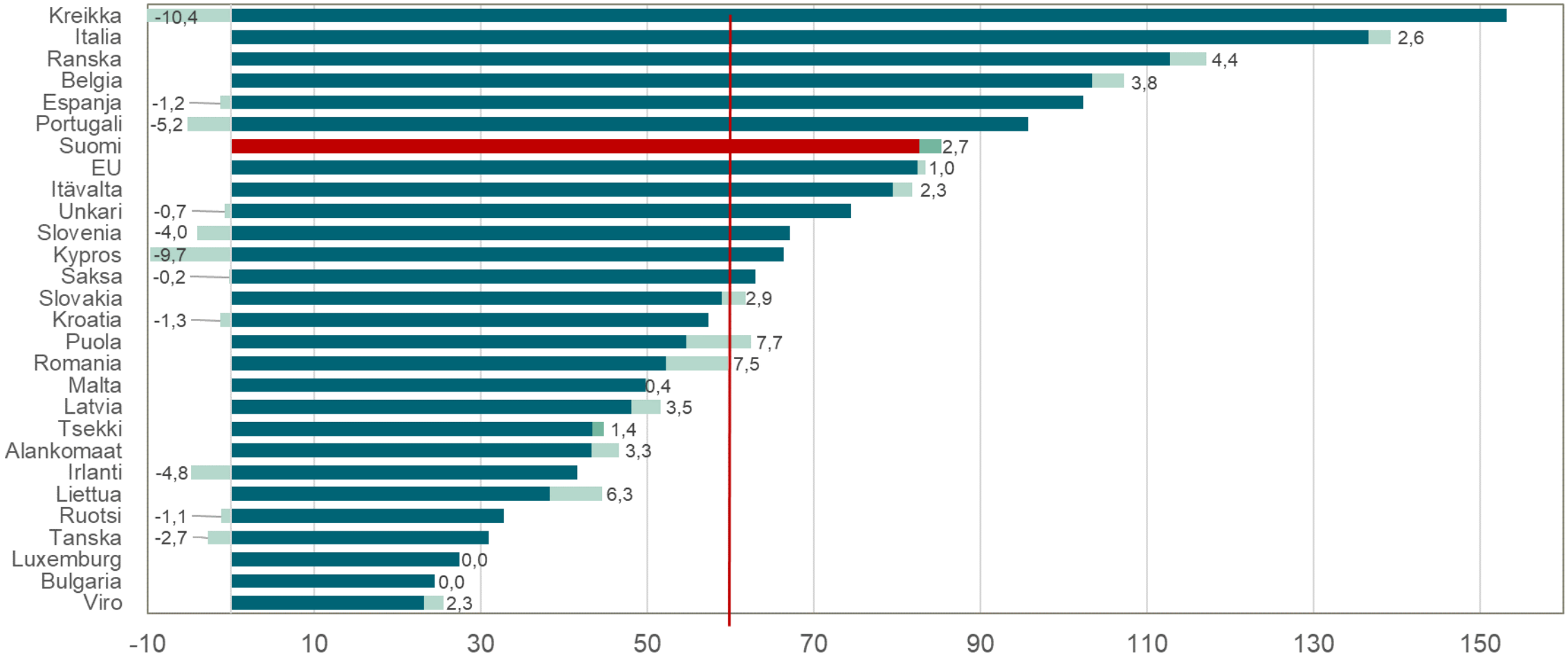

Lähde: Euroopan komissio, talviennuste 2024

Puolustusmateriaalihankintaan kohdennetut määrärahat 2021-2025, milj. euroa (27.10.18)

	2021	2022	2023	2024	2025
A. Budjetoitu määräraha (TA+LTA:t)	504	1 290	1 927	1 421	1 474**
B. Edelliseltä vuodelta siirtyvä määräraha	805	826	1 499	2 072	2 307*
A+B. Käytettävissä oleva määräraha	1 310	2 116	3 426	3 493	3 781
C. Käytetty määräraha, pl. peruutukset	483	586	1 084	1 186	-
D. Seuraavalle vuodelle siirtyvä määräraha	826	1 499	2 072	2 307*	-

- Sodan seurauksena materiaalin toimitusajat pidentyneet ja hinnat nousseet.
- Materiaalihankintoihin kohdennetun määrärahan siirtyvä erä kasvanut poikkeuksellisen korkeaksi.

Velkasuhteen kehitys pidemmällä aikavälillä

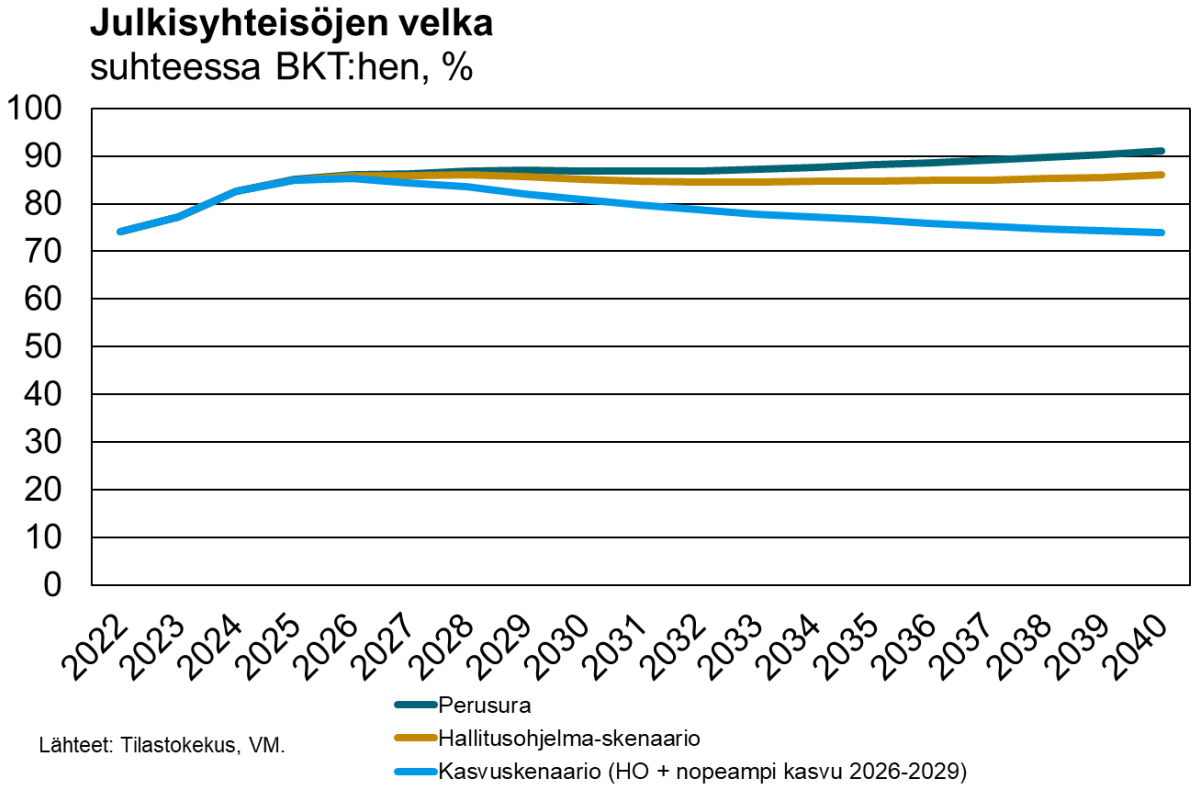

Lähteet: Tilastokekus, VM.

- Kun hallituksen päätökset toteutuvat täydessä mitassaan ja suunnitellussa aikataulussa, velkasuhteen kasvu pysähtyy ja tasaantuu lähivuosiksi.
- Väestön ikärakenteen muutos kuitenkin jatkuu, jonka myötä työikäisten lukumäärä alenee ja ikäsidonnaisiin menoihin kohdistuu edelleen nousupainetta pitkällä aikavälillä.
  - Maapuolustuksen uudistaminen ei sisälly em. skenaarioihin.
- **”Tasapainoinen ja kestävä julkinen talous on keskeinen edellytys puolustuksen kehittämiselle.”** VNPS 2024

Puolustusselonteon tavoitteiden yhteensovittamisesta talouspolitiikkaan

- Puolustusselonteossa asetettujen tavoitteiden täytäntöönpanoa ei voi tehdä irrallaan muusta taloudellisesta toimintaympäristöstä.
- Puolustukseen liittyvien kansallisten tarpeiden, EU-sääntöjen, Natossa asetettujen tavoitteiden sekä talouden kehitystä koskevan näkymän yhteensovittaminen kestäväksi kokonaisuudeksi edellyttää erilaisten asioiden priorisointia ja kompromisseja.
- Selonteon kirjausten edistämisessä korostuu puolustussuunnittelun pitkäjänteisyyden lisäksi talouspolitiikan reunaehdot, jotka voimassaolevan hallitusohjelman tapauksessa liittyvät julkisen talouden velkaantumista koskeviin tavoitteisiin.
- Puolustuksen suorituskykyjen kehittämisen edellytys on se, että samalla huolehditaan julkisen talouden kestävyydestä.

Yhteenveto

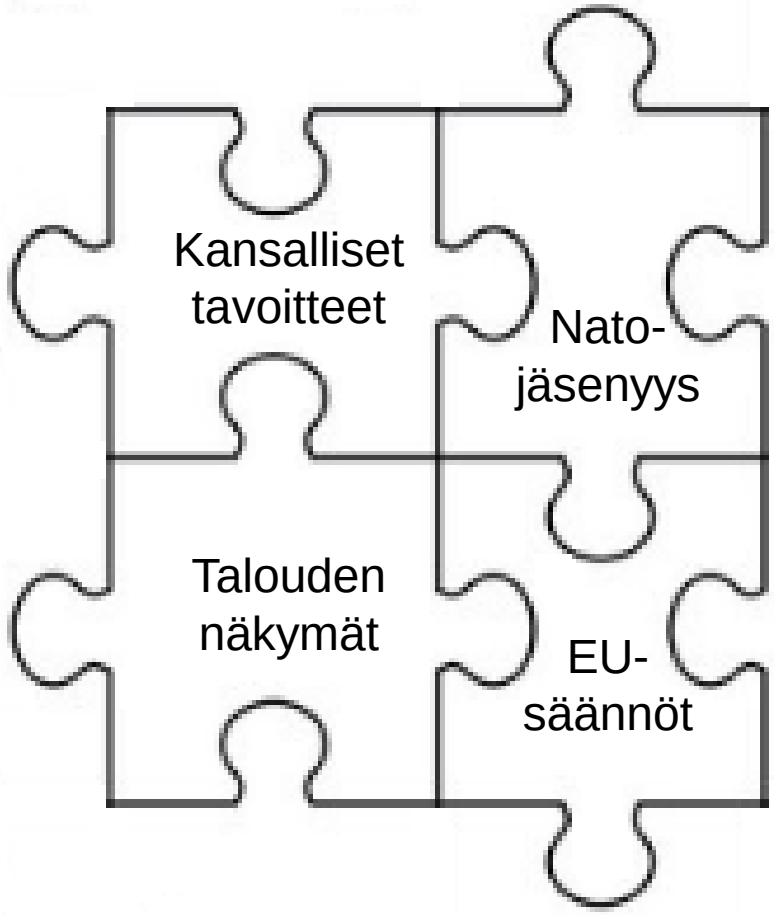

- Puolustusselonteossa asetetut tavoitteet palvelevat pitkäjänteistä suunnittelua ja poliittista tahdonmuodostusta
- Selonteon toimeenpano edellyttää kuitenkin asetettujen tavoitteiden yhteensovittamista kokonaisuudeksi, joka luo edellytykset tasapainoisen ja taloudellisesti kestävään lopputulokseen (demografinen muutos, EU-säännöt)

Muut kokonaisuudet

Valtion maksuvalmiudesta - valtion likvidit varat, mrd. euroa

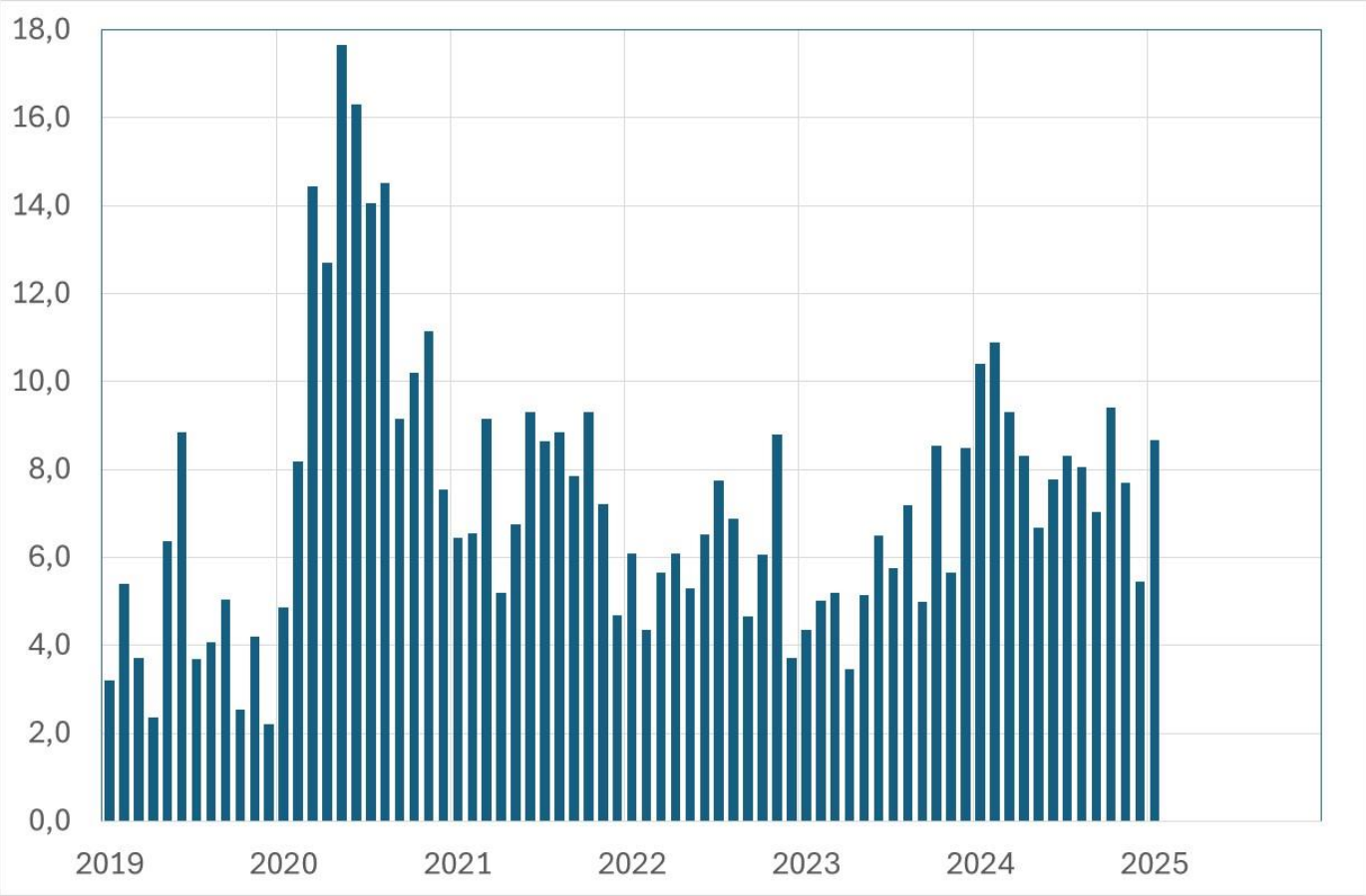

Lähde: Valtiokonttori

- Kriisitilanteessa valtion maksuvalmiuteen vaikuttaa osaltaan valtion kassan mitoitus. Epävarmuuden lisääntyessä maksuvalmiutta voidaan tarvittaessa **vahvistaa kasvattamalla likvidien varojen määrää etupainotteisella lainanotolla** (vrt. koronakriisi).
- Kassan mitoituksessa otetaan huomioon tieto aiemmin otettujen lainojen erääntymisestä.

Euroopan investointipankin rooli puolustusteollisuuden rahoittamisessa

- Euroopan turvallisuus- ja puolustusteollisuuden tuen kasvattaminen on yksi pankin painopistealueista.
  - Pankki rahoittaa kaksoiskäyttötuotteita, mutta sen lainanantokriteerit eivät mahdollista investointeja ammuksiin eikä aseisiin.
- Investointipankki hyväksyi v. 2024 turvallisuus- ja puolustusteollisuutta koskevan toimintasuunnitelman, jonka perusteella pankki:
  - **päivitti kaksoiskäyttötuotteiden määritelmän** (= siviilikäytön osuus ei tarvitse enää olla yli 50 prosenttia),
  - **mahdollisti puolustussektorilla toimivien PK-yritysten lainansaannin** välittäjäpankkien kautta sekä
  - perusti keskitetyn **palvelupisteen (one-stop shop) vauhdittamaan investointeja.**

Kaksoiskäyttömääritelmän laajentaminen

- Kaksoiskäyttömääritelmän laajentaminen mahdollisti pankin investoinnit koskemaan myös

  rajavalvontaa, sotilaallista liikkuvuutta, kriittistä infrastruktuuria, miinanraivausta, saastuneiden alueiden puhdistamista, avaruusteknologiaa, kyberturvallisuutta, häirinnänestoteknologiaa, droneja, merenpohjan infran suojelua sekä tutkimus- ja kehitystoimintaa.

Riskirahoitusta saatavilla kaksoiskäyttötuotteisiin

- Euroopan investointipankin tytäryhtiön EIF:n hallinnoima Defence Equity Facility luotiin v. 2024.
- EIF voi tehdä **pääomasijoituksia ja myöntää riskipääomaa** puolustussektorilla toimiviin rahastoihin, jotka puolestaan sijoittavat eurooppalaisten yritysten innovatiivisiin teknologioihin, joilla on kaksoiskäyttöpotentiaali.
  - 12/24 allekirjoitettu ensimmäiset rahoitussopimukset kahden pääomasijoitusrahaston kanssa.
- Investointipankki myös päätti 12/2024 käynnistää uuden puolustusteollisuuden tuotantoketjussa alihankkijoina toimiville pk-yrityksille suunnatun 1 mrd. euron likviditeettiohjelman tukemaan näiden yritysten rahoitustarvetta ja käyttöpääomaa.